

6996

DISPUTATIO
CANONICO-CIVILIS JURIDICA,
*Desumpta ex variis Institutionum, Digestorum,
Codicis, & Decretalium Titulis.*

DE SPONSALIBUS,
NUPTIIS, JURE DO-
TIUM ET DIVORTIIS,
QUAM PER THESES ET QUÆSTIONES
Divinâ favente gratiâ

Authoritate & Consensu Prænobilium,
Magnificorum, Clarissimorum, atq; Consultissi-
morum Virorum, Magnifici Domini Rectoris, Spectabilis Do-
mini Decani, DD. Seniorum Sac. Cæs. Maj. Consiliariorum, &c.
adeoq; totius amplissimi Juris-Consultorum Collegii in Antiquissima

ac Celeberrima

UNIVERSITATE VIENNENSI

PRÆSIDE

*Prænobili, Magnifico, Spectabili, Clarissimo,
ac Consultissimo Domino*

GEORGIO LEONARDO
WEIGLER,

U. J. D. SS. Canonum Professore, Aulæ Judiciorumq; Advoca-
tato, Aulæ Mareschallici Judicii Assessore, Reverendissimi ac
Celsissimi Principis Episcopi Viennensis Consiliario Consistoriali, &c.

Publicè discutiendam proponit

ADAMUS MATTHÆUS SUKAVITZ,
Carniolus ex Gottscheviensi Comitatu, J. U. Studiosus,
In Auditorio DD. Juris-Consultorum. Die 16. Mensis Decembris.

Anno quo

petriVaraDni LVnatiCVs horrVIIt hostIs,
fortla fVnestè & reVtonls arMa fVglt.

1693
1694

DISPUTATIO

CANONICO-CIVILIS JURIDICA

De sumptibus ex variis Institutionibus, Digestorum, Codicum, & Decretalium Titulis.

DE SPONSALIBUS

NUPTIIS, IURE DO-

TUM ET DIVORTIIS

QUAM PER THESES ET QUESTIONES

David Jacovus Grotius

Authoritate & Consensu Praenobilissimi

Magnificissimi Classificatorum, acq; Consistorii

incuria Virovna; Magnifici Domini Rectoris speciosissimi Do-

mini Decani, DD. Seniorum sac. Cas. Maj. Consistoriorum, etc.

etq; totius amplissimi Consistorii Collegii in theologia

et Canonica

UNIVERSITATE VINDOBONENSIS

Praenobilis, Magnifici, speciosissimi, Clarissimi

et Consistorii Domini

GEORGIO LEONARDO

WEICHER

U. J. D. SS. Canonum Professore, Aule Judiciorum; Advoca-

tico, Aule Metropoliticae Judicii Aulicis, Reverendissimi ac

Illustri Principis Episcopi Vindobonensis Consistorii, etc.

Palatii & Curialem Praeceptoris

ADAMUS MATTHEUS SIKAVITZ

Canonici & Consistorii Collegii in theologia

et Canonica DD. Jun. G. DD. in theologia

etq; Vindobonensis Universitatis Praeceptoris

REVERENDISSIMIS

AC

CELSISSIMIS

PRINCIPIBUS,

AC

DUCIBUS,

Reverendissimis, Excellentissimis,
Illustrissimis, Perillustribus, Ge-
nerosis, ac Strenuis

DOMINIS, DOMINIS

INCLYTI DUCATUS

CARNIOLIAE

STATIBUS

ET

PROCERIBUS

Patronis meis Gratosissimis.

INCLYTI DUCATUS CARNIO-
LIÆ STATUS ET PROCERES,

Patroni mei gratiosissimi,

DE Sponsalibus, & Matrimonio,
Jure dotium, ac Divortiis pu-
blica in arena disceptaturus,
*ut quem à tenuitate sua non
habent mea Theses splendorem,
à Nominis Vestri claritate e-
mendicent, easdem Honoribus
Vestris inscribere non vereor, Patres Patriæ, Rei-
publicæ Columina, Æquitatis Vindices, clementis-
simi studiorum Fautores! Dabit, ut confido ve-
niam, quòd, ubi singulari privilegio primam lucem
aspicere mihi calum indulserat, eo quantum quan-
tum*

tum ad Chleantis, Justinianique lampadum hausi
splendorem, devoto animi hostimento refundere
presumam. Et verò quem vel exterum etiam pre-
tiosa Vestra affabilitas, prona in egentes munificen-
tia, dextera in pertractandis negotiis felicitas, fi-
delitas in Principem, in Superos pietas, sollicitudo
in subditos non pertraheret in sui venerationem?
Vestrae providentiae suam indemnitatem debet Car-
niolia, quando per conterminas regiones epyleptica
lues late grassata, æra hujus sæculi 1679 mortualem
hic falcem allisit, stitit cursum, intactâ Provinciâ
penitus evanuit. Vestrae dexteritati salutis suae por-
tionem refert in acceptis Styria, quam submissis
anno 1683. auxiliaribus copiis à tumultuantium
Rebellium furore feliciter vindicâstis. Vestrae libe-
ralitati devinctam se agnoscit Austria, cui toties
iniquo hoc temporis lapsu pecuniariis subsidiis ad
manum esse, sub triumphale Alemanni Martis la-
barum è gremio copias conscribere, atq; defendenda
Hungariae obsequiis mancipare egregio prorsus fi-
delitatis argumento adlaborâstis. Quid de Majori-
bus Vestris, inçlytisq; Prosapiis dicturus sum? Ve-
stra Heroa facinora justos fastos sibi vendicant, quo-
rum meritis & regna, & provinciæ, & populi &
Caesares, cum primis verò dilectâ hæc Patria mea de-
vinctos se se sapius agnoverunt. Quid de immortalî
Vestra fama has inter foliorum angustias dissertu-

*rus sum? Vos estis seu togam aspiciam, in quorum
Atlantæis humeris universa nostra Patriæ summa
tot inter temporum injurias feliciter æquè, ac glori-
osè quievit. Vos estis, seu sagum contempler, in
quos Heroici spiritus, imperterritus ad gloriosos
ausus avorum animus, & illustrissimus sanguis
felicissimè dimanavit, quorum gloriosa nomina
pro Deo & Cesare, pro Patria, & populo laureato
funere etiamnum triumphant, perennantq;. Sanè
se se ipsam consumeret mea facundia, si, quæ simi-
lia sunt, quæ domi, quæ belli gloriosa facinora lar-
giori studio conniterer enarrare. Sed nec opus ha-
betis unius laude, quos universa Patria veneratur,
nec verborum selectu sufficienter prædicandi, quo-
rum præclarissima facta omni lingua disertius per-
orant. Ad Vestram igitur Honoris aram Justinia-
nos hosce conatus meos in perennaturum debita ob-
servantiæ anathema venerabundus suspendo, meq;
simul favoribus gratiisq; commendo.*

Reverendissimar. Celsiss.

Excell. Illustriss. D. D. VV.

Clientis infimus

Adamus Matthæus Sukaviz.

CONTINUATIO.

Postquam in titulo *yno Inst. de patria potestate* actum fuerit, bono ordine Justinianus ad modos, quibus patria hæc potestas acquiritur, descendit, ideoq̄ne & nos primò *de sponsalibus* utpote nuptiarum præparatoriis, secundò de vero modo, hanc acquirendi: *pr. Inst. de pat. pote.* nimirum *de nuptiis*, tertio *de jure dotium* ut concomitantium, cum aliunde reipub. intersit, mulieres esse dotatas *L. 2. ff. de jur. dot.* tandem postquam satis hæc conspexerimus, de divortiis, ut rescissoriis nuptiarum tractabimus quare sit.

THESIS I.

Sponsalia à Spondendo (a) vel à Spontè dando dicta (b) sunt mentio, ac repromissio futurarum nuptiarum (c) dividuntur in ea, quæ de præsentis, & ea quæ de futuro contrahuntur (d) illa jure divino conjugium dicuntur (e) hæc per verba de futuro ineuntur (f) alia idem pura sunt, alia conditionata, (g)

(a) Teste Ulpiano quod veteres sibi uxores stipulari, & spondere uxores solebant, unde etiam Sponsi, Sponsæque appellatio exorta est *L. 2. & 3. ff. h. t. Gell. L. 4. Attic. C. 4.*
 (b) *Varro L. 4. de ling. lat.* (c) *Can. nostrates causa 30. q. 5. L. 1. ff. h. t.* quæ definitio ab omnibus D. D. passim est recepta.
 (d) Ita collectu est ex tot. *tit. de Spons.* Item *causa 27. q. 2. Engl. hic N. 1. Vall. §. 1. N. 2.* quamvis hanc divisionem Aetholici Schneid. *Inst. de Nupt. N. 5. & 6. Boza de repud pag. 141. Matth. Steph. thes. 57. Litt. 6.* iniquo ferant animo fundati in doctrina Mart. Luth. *libell. von Ehe-Sachen/ tom. 6. Wiet. (c) Cano. 6. causa 27. q. 2. Can. 9. eod.* (f) *Engl. cit. Zoës. ff. h. t. Vall. hic §. 1. N. 2.* (g) *Cap. pen. h. t. C. un. in fine eod. in 6to, Vall. §. 2. N. 3.*

QUÆSTIO I.

An requiratur parentum consensus de Jure civili ad Sponsalia sub necessitate?

Communis est sententia dicentium sine consensu contracta esse nulla cum Nuptiæ sic contractæ etiam nullæ sint: Inter quos est Oldendorp *Class. 4. art. 26.* Corras. *1. Miscell. Ca. 17. B.* tamen cum paucis recentioribus non absolutè requiri eorum consensum quod probatur *primò* ad Nuptias non requiritur parentum consensus, ergo nec ad Sponsalia antec. probamus: Si Jus civile voluisset hujusmodi nuptias esse nullas, ob defectum hunc statuisset, ut taliter contrahentes ab invicem separarentur; hoc nullibi allegatur, ergo verum erit dicere parentum consensum non absolutè esse necessarium ad nuptias, consequentia ex dato antecedenti rectè deducitur *L. 16. ff. h. t.* quod enim juris est in nuptiis, idem ferme est in Sponsalibus *Zoës h. t.* facit pro sententia nostra *L. 56. §. hoc etiam C. de Epis. & cler. L. velle ff. de R. J. L. 8. & 12. C. de Rit. nupt.*

T H E S I S I I.

Contrahuntur autem inter eos, inter quos nuptiæ (a) consensu mutuo (b) à metu libero (c) post septennium completum (d) consensus iste exprimaturnecessè est, verbis, vel signo aliquo exteriori (e) olim sponsalia interveniente copula carnali in matrimonium abiêre (f) quod hodie mutatum videmus. (g)

(a) Arg. L. 16. ff. h. t. Zoës in ff. & ð hic Vall. 2. 1. ð cod. (b) quorum enim unum corpus futurum est, unus debet esse animus C. de neptis causa 31. q. 2. quod etiam definitio in verbo reciprocante *repromissio* indicat (c) quia sponsalia ordinantur ad nuptias, quæ liberæ esse debent Vall. cit. N. 3. Cap. 29. ð hic (d) Cap. 4. ð de desp. impub. L. 14. ff. h. t. nam contrahentes saltem tunc aliquem habere consensum, ac iudicium præsumuntur Vall. §. 2. N. 1. Sanechz L. 1. Disp. 14. N. 2. (e) de probation. scilicet C. 25. ð h. t. (f) can. 6. decreto Trid. Conc. Sess. 24. de refor. matr. C. 3. merè fornicaria est talis copula.

Q U Æ S T I O I I.

An ita in sponsalibus metus abesse debeat, ut præsens ipso jure nulla reddat?

Posset videri quòd sic, argumento desumpto à paritate matrimonii, quod nos *in thesi* 8. sic initum dicemus nullum ipso jure. R. tamen cum altera opinione utpote veriori. Negativè, ob textus apertos canonicos, & civiles Cap. 6. 14. & 15. ð h. t. L. 1. ff. quod met. caus. qui habent ob impedimentum publicæ honestatis absolutionem esse petendam, per modos, de quibus dicturi sumus, sed si absolutio petenda non sunt ipso jure nulla, ergo &c.

T H E S I S. III.

Possunt inter præsentēs & absentes contrahi (a)
 Inter hos per epistolam (b) nuntium (c) per
 procuratorem speciale ad hoc mandatum haben-
 tem (d) Inter illos nudo, & expresso consensu (e)
 si parentes pro filiis contrahant, requiritur filio-
 rum saltem tacitus consensus. (f)

(a) *L. fin. ff. h. t. Engl. 2. N. 4. hic* (b) *d. L. fin. Vall. 2. N. 2. & DD. hic* (c) *Duare. N. 2. in tit. sol. matr. Zoës N. 1. ff. hic Vall. cit.* (d) *cap. ult. de procur. in 6. & hoc propter magnum, quod ex facto tam arduo posset imminere periculum? Intelligimus thesim, licet procurator haberet mandatum cum libera Engl. hic* (e) *Cap. 23. & 25. h. t. Vall. 2. N. 2. hic* (f) *C. 1. de desp. impub. & C. un. eod. in 6. L. 8. C. de rit. nupt.*

Q U Æ S T I O III.

*An si principalis mandatum procuratoris revo-
 cet in ejus absentia, procurator adhuc valide pro-
 cedet, usque dum sibi hæc revocatio innotescat?*

Hoc in aliis contractibus, & negotiis procedere indicat
L. 15. ff. mand. R. tamen in contrahendis Sponsalibus, &
 nuptiis minimè fieri, ut si dominus seu principalis interim pæ-
 nitent, & coram aliis protestetur, se nolle consentire in actum
 à procuratore gerendum *C. ult. de procurat. in 6.* & hoc pro-
 pter summum matrimonii favorem, & libertatem.

T H E S I S IV.

Solvuntur verò sponsalia morte alterutrius (a)
 dissensu mutuo (b) licet jurata sint (c) per in-
 gressum religionis (d) per ordinum susceptionem
 (e) per

(e) per discessum in longinquas terras, altera parte non monita (f) per defectum conditionis. (g)

(a) Nov. 22. ad finem mors enim omnia solvit (b) C. 2. $\ddot{x}$ b. t. nihil tam naturale est, quàm unumquodque eo modo dissolvi, quo colligatum est L. 35. ff. de J. Valle hic § 4. N. 1. (c) barbo in C. 2. hic N. 6. juramentum enim non aliter à Deo accipitur, quàm prout homini juratum est. (d) can 6. causa 27. q. 2. Zoës N. 6. ff. b. t. Valle cit. N. (e) cap. 2. $\ddot{x}$ qui cleri vel vov Vall. §. 4. N. 6. (f) C. 5. $\ddot{x}$ ht. de jure civili statutum est, ut sponsa per triennium expectet absentem extra provinciam, in provincia verò per biennium L. 2. C. de repud. Covar. C. 3. de sponsl. (g) C. 3. $\ddot{x}$ de condit. appo. Vall. §. 4. N. 6.

QUÆSTIO IV.

Si quis matrimonium promisit, & antequam pars altera repromittat, vel acceptet, an promissio revocari queat?

Quæstionem hanc tractat Guiterez de matr. C. 3. N. 1. & Engl §. 2. N. 9. hic cum aliis, qui communiter in affirmativam abeunt, quibus & nos assentimur, quia tacitè subest promissioni Si pars altera repromittat Sanchez L. 1. Disp 5. N. 1. & 14. hic facit etiam, quòd Sponsalia sint contractus Synallagmaticus, qui non perficitur, nisi utraque pars se obliget Sanch. cit. lo.

THESIS V.

Solvuntur itidem sponsalia per subsequens cum alia matrimonium (a) licet prior deflorata esset (b) per alterutrius fornicationem (c) per lepram deformitatem notabilem supervenientem (d) per votum castitatis (e) per incidentem affinitatem

(f) per atrocem Sævitiã Sponsi, sponsæve incognitam priùs (g) & per omne id, quod præcognitum à sponsalibus avertisset. (h)

(a) C. 22. & 31. ✕ *h. t. Zoës N. 6. ff. hic Engl. 2. 3. N. 9.* (b) fortius enim est vinculum propter Solenne sacramentum Arg. Cap. 23. ✕ *de iurej. Legis quoties C. de R. V. (c) Cap. 25. ✕ de iurej. maneat obligata (d) C. sine ✕ de conjug. lepro. per lepram hìc intelligimus omnem morbum inficientem (e) non simile aliùve indicio consensum exhibere possunt. Cit. Pirrh. N. 11. (f) talis etenim similibus Signis instrui non posset, quid matrimonium sit moraliter saltem loquendo, quàmvis physicè aliter foret dicendum.*

QUÆSTIO V.

An sponsalia de futuro ejus sint roboris, ut accedente ad hæc juramento ad ea servanda quis cogi possit?

HÆc quæstio uti celèbris est, & quotidie exercita, ita multis abundat difficultatibus, quæ AA. in varias abducunt opiniones: R. tamen non debere, nec posse fieri ut quis ad ea observanda cogi possit. *Ita Engl. §. 2. N. 6. hic Vall. 3. N. 2. Zoës N. 5. ff. h. t. facit pro nostra C. 2. 22. 31. ✕ h. t. Matrimonia enim libera esse debent C. 29. ✕ h. t. propter difficillimos exitus quos regulariter coacta habent matrimonia Cap. 17. ✕ hìc tales enim monendi potiùs, quàm cogendi sunt Cap. requisivit ✕ h. t. facit etiam L. 10. ff. cod. præsertim si ea esset animorum inter se aversio, ut prædicti exitus prudenter timeri possent *maximus enim amor, persæpè in odium vertitur implacabile, ut patet ex lib. 2. reg. C. 13. Layma h. t. C. 1. N. 4. compelli tamen pars potest, absque causa renuens per carceres, excommunicationem, aliasque censuras ecclesiasticas ad matrimonium, propter summam jurisjurandi religionem violandam C. 10. 31. ✕ h. t.**

T H E S I S VI.

Sponsalia non possunt contrahi inter eos, inter quos adveniente aliquando ætate consistere non potest matrimonium (a) Nec à furiosis, aut amentibus (b) nisi dilucida habeant intervalla (c) non ab ebrio (d) surdus autem, uti & mutus non prohibetur Sponsalia contrahere (e) mutus autem simul surdus, & cæcus non contrahit Sponsalia. (f)

(a) *Pirrhing L. 4. tit. 1. Sect. 1. N. 9. §. 2.* (b) *C. dilectus 24. §. h. t.* (c) *d. C. 24. Pirrh. cit. N. 10.* (d) *Sanch. L. 1. Disp. 8. N. 19.* (e) *Cap. 23. & 25. §. h. t.* Sæpè enim adeo perspicaces sunt, ut signis edoceri possint, quid matrimonium sit, & nutu, alioue indicio consensum exhibere possunt. *Cit. Pirrh. N. 11.* (f) talis etenim similibus signis instrui non posset, quid matrimonium sit; moraliter saltem loquendo, quàmvis physicè aliter foret dicendum.

Q U Æ S T I O VI.

Utrum sponsalia de futuro simplicia, per alia etiam de futuro jurata tamen, & copula confirmata corrumpunt?

Quanquam (si negativè decido) mihi præfatio facilè ex domo mea arma in me peti; nihilominus cum *Engl §. 3. N. 5. §. h. t. Pirrh. Sanchez. ad hanc quæst.* Negativam teneo rationes conclusionis, sunt hæc quoad primam partè; juramentum contra bonos mores non est obligatorium *C. 58. de R. I. in 6.* hoc est tale, datam enim fidem violare utique contra bonos mores est, ergo. 2. juramentum in tertij præjudicium emissum non est obligatorium; hoc est in prioris sponsæ præjudicium emissum, ergo &c. 3. juramentum non habens illos tres comites justitiam,

veritatem, & judicium, est illicitum *Zoës N. 59. ff. de jurejur.*
quoad secundam partem probatur: nam copula nihil facit,
quæ ex decreto *Trid. me* rē fornicaria est ut diximus *in the. 2.*
Litt. G. Zoës & *h. t.* tenet, licet defloratio per vim facta fuisset,
cogendum tamen non esse asserit.

T H E S I S VII.

Sponsalia pœnam non ferunt (a) quamvis si per
dantem arrham stet, quominus ineatur matrimo-
nium hanc amittat (b) si per accipientem dupli-
catam tenetur reddere (c) hanc arrham partes in-
ter se stipulari possunt in casum non subsecuti ma-
trimonij usque ad quadruplum (d) sunt autem arr-
hæ datio alicujus in argumentum, & pignus futuri
matrimonij (e)

(a) *Sanchez L. 1. Disp. 30. N. 2. Engl. §. N. 7. Zoës* &
ff. h. t. Covar. inept. p. 2. C. 3. L. 6. C. de Spons. L. 134. de V.
obl. C. 29. & *h. t.* à summistamen principibus hoc non obser-
vatum fuisse videmus à Carolo V. Imperatore, qui rescisso
Sponsalitiō contractu, Henerico VIII. magnæ Britannix Regi
pœnam conventam 500. millia aureorum anno 1529. solvit.
Habemus & aliud exemplum in Carolo I. Angliæ primogenito,
& Henrietta Maria Henrici IV. Galliarum Regis, cui placuit,
ut pœnitentiâ ductus à contractis Sponsalibus recedens, inno-
centi pœnæ loco anno 1625. quadringentos mille coro-
natus, numeravit. Simile habetur anno 1550. in Eduardo
regi itidem Britannix. (b) *Vall. §. 3. N. 2. Zoës ff. h. t. N. 7. cit.*
L. 5. C. (c) *d. L. 5. Zoës cit. N. 8. & Vall. eod.* (d) *d. L. 5. C. ad*
finem Zoës citatus (e) Ita communiter DD. *Sanchez P. 1. Disp.*
cit. Engl. Pirrh. Lassius. Zoës &c.

QUÆSTIO VII.

An obligent clandestina Sponsalia? aff.

EX his rationibus Concil. Trid. tantum matrimonium clandestinum irritavit, ergo neutiquam Sponsalia, exclusio enim unius est inclusio alterius. 2. Trid. tale matrimonium irritans est correctorium juris communis, quod ultra casum expressum, etiam ob identitatis rationem non venit extendendum, correctorium enim utpote odiosum est restringendum *L. 32. C. de appell.* Ergo Sponsalia clandestina debent tanquam juri communi conformia ut casus non expressus in correctione, relinqui *Arg. L. 10. ff. de lib. & posth. C. 2. §. de clandest. despons.* Confirmatur Lex correctoria per quam reducimur ad jus commune est favorabilis, & extendenda, ergo correctoria per quam à jure communi dissentimus, utpote odiosa non extendenda est. *Ita Gloss. cap. Statutum 3. in verbo numerandum, de prebendis in 6. Navar. de penit. Dis. 6. C. 1. §. laboret N. 19.* Confirmatur 2. Sponsalia nomine matrimonij non veniunt in odiosis *Gloss. clem. un. de consang. in verbo contrahere Layman. L. 5. tract 10. p. 1. C. N. 3.* Tertio Excommunicantur ducentes consanguineam, vel monialem, non tamen Sponsalia cum similibus contrahentes *cit. clement.* cur ergo, quod non mutatur stare prohibeatur *L. 27. C. de testam.*

QUÆSTIO VIII.

Si quis matrimonium promittat cuidam, & insuper aliam duxerit, ducta verò mortua sit, an obligatio prioris promissionis denuo vires accipiat, ita ut illam ducere teneatur?

Movet hanc questionem Zoës §. *h. 1.* & Negative sentit. Ego salvâ tanti viri autoritate in affirmativam descendendo, fundamentum conclusionis meæ sit primum. Obligatio semel

semel quoad totum extincta, nequit amplius vires accipere *L. 8. §. aream ff. de solut.* sed matrimonium quoad totum Sponsaliorum obligationem extinguit *C. 31. §. h. t. ergo, &c.* *Secundò* Argumentor cum insigni Parisiensi Doctore Petro Azebedo *in tract. 4. aphor. 11.* Si esset ratio, quare hæc obligatio revilceret, esset quòd in hoc casu tantùm suspensa foret obligatio, hoc est falsum, ergo & id unde. Major est Zoësi minorem sic demonstrat, quia sic relinqueretur spes priori Sponsæ, subsequutura morte alterius matrimonii, quæ est turpis, continet enim votum captandæ mortis tacitum. *Tertio* vinculum Sponsaliorum intercedente matrimonio, vel rumpitur, vel ligat si rumpitur, ergo sine novo consensu non poterit redintegrari, si ligat, ergo potest quis esse in matrimonio duplici vinculo ligatus, quod absurdum neutquam admittendum.

T H E S I S V I I I.

DE NUPTIIS, SEU MATRIMONIO.

Matrimonium à matre dictum (a) Nuptiæ à nubendo (b) definiuntur viri, & fæminæ conjunctio, individuum vitæ consuetudinem continens (c) causa efficiens est consensus liber ab omni metu justo (e) materia sunt ipsa corpora contrahentium (e) forma est consensus debite expressus (f) Ministri sunt contrahentes (g) non verò Sacerdos. (h)

(a) Ita *D. August contra Faust cap. 26.* fæmina enim non ex alio fine nubere debet, quàm ut mater fiat, matrisque nomen speret, vel ideo, quia matri foetus ante partum onerosus, in partu dolorosus, post partum laboriosus *Cap. 2. §. de conver.*, aut quia ut *Mantz Inst. de Nupt.* mater est certa, pater autem incertus, sive ideo, ut omnia suis distinguantur nomina

minibus, patrimonii enim nomine aliunde aliud venit (b) seu vellando in signum, ut foeminae sciant, se maritis subjectas esse *Cap. 7. causa 30. q. 5. Ca. 8. eod. variae acceptiones, & Synonyma videre sunt in Sanchez. h. t. Gokelio Cap. 2. N. 2. hodie nomine nuptiarum venit dies, in qua solenniter & hilariter Sponsus, & Sponsa junguntur, ver Ehn: Tag / Schneid. h. t. N. 2. (c) Cap. 11. ¶ de praesump. §. 1. Inst. de pat. pat. L. 1. ff. hic. vel est omnis vitae consortium, divini, humanique juris communio d. L. 1. (d) can. 1. & 4. causa 27. quest. 21. Cap. 14. & 15. ¶ hic Panormit. in C. 14. N. 7. de Sponsal. valde notabilem hujus rationem ponit. C. 4. ¶ de his, qui vi. L. 6. C. eod. Barbo. in coll. ad cap. Sacris eod. illum justum vocat, quando minus, praemajori malo eligitur. Ex parte feminae ille est justus, qui cadit in constantem feminam Panor. cit. N. 6. (e) Vall. §. 6. N. 1. h. t. contra gloss in C. 26. ¶ eod. (f) sicut enim in aliis contractibus consensus talis requiritur, ita & hic cit. Vall. N. 2. (g) is enim hujus Sacramenti minister est qui formam inducit materiae, hoc faciunt contrahentes verba apta pro ferendo, aut signa edendo, hodie ex *Trid.* illa signa & apta verba coram Parocho, & duobus testibus proferri debent juxta illud*

Si Parochi & duplicis desit praesentia testis.

(h) hoc patet ex eo, quia ante *conc. Trid.* etiam clandestinè verum matrimonium contractū fuit, Item quòd secundae Nuptiae non benedicebantur à Sacerdote. *D. Tho. 4. dis. 26. q. 2. Art. 1.*

QUÆSTIO IX.

An parentum consensus requiratur de necessitate, & sub nullitate ad filiorum nuptias de jure civili? Neg.

NON me Thraonica ad negativam contra communem movit jaçantia, sed ut A catholici, qui unanimiter contendunt, etiam de jure canonico necessario, & sub nullitate ma-

trimonii requiri hunc consensum, convincantur, dato enim semel illis (quod putant extra controversiam) de jure civili ita requiri consensum, non ineptè deducunt, etiam sic requiri parentum consensum de jure canonico. Contra quos ergo fit primò argumentum *in quest. prima* allatum. Secundò si res non est integra separandi tales non sunt (ita adversarii Corras; *miscellea. Cap. 17. Oldendorp. class. 4. art. 26. Schneid. de lic. nupt. N. 25.*) ergo saltem post consumationem sine parentum consensu initum matrimonium consistit, quod dici non posset, si absolute consensus parentum requireretur. Tertio in Publicis filius fami. habetur pro patrefa. *L. 9. ff. de his, qui sui er. L. 13. in fine L. 14. in pr. ff. ad S. C. Treb.* sed matrimonium est publici juris *L. 2. ff. de jur. dot. L. 1. ff. Sol. matr.* ergo in contrahendo matrimonio filiusfam: habetur pro patrefam: sed si habetur pro patrefam non requiritur de necessitate parentis consensus ergo, &c. Quarto probatur per *L. 1. ff. de fin. de lib. ex hibendis*, ubi *benè concordans matrimonium jure patriæ potestatis non debet turbari.* Quintò optimè confirmat *Cujac Lib. 3 observ. C. 5. ex Lib. 5. Paul. sent. 19. ubi.* cum manifestò propter publicam utilitatem Nuptiarum, quæ injussu parentum contracta sunt, non dissolvi tradat, imperfecta lex illa civilis est, quæ vetat nuptias injussu parentum contrahi, censet enim uxorem injustam esse, injustos liberos, atque injustas nuptias, nec eas dissolvit. *quo textu nihil clarius. Sententia hæc est Giphani, & Guiberti: Quamvis de honestate omnino parentum consensus requiratur, quam honestatem etiam Ludovicus XIV. Galliarum Rex observavit: dum ita ad Catholicum Regem 1659. die 22. Septembris scripsit: Fatemur eas ob res extraordinarium ad Majestatem legatum mittimus, dilectum nobis, & gratiosum cognatum nostrum Ducem Grandimontanum, &c. ut nostris verbis ac nomine Majestatem vestram obsecret, ab eaque haud gravatè impetret, ut Serenissimam in-*

fantem matrimonio habere possimus, Sponsaque nostra in Gallias perducenda ei credatur, &c.

QUÆSTIO X.

An metus reverentialis vitiet matrimonium?

Communis est negativa, & sat probabilis opinio *ex Cap. 15. de Spons. arg. L. 3. ff. quod met. caus. L. 22. ff. de rit. nupt. L. ad invidiam C. de his qui vi &c.* Affirmativam nonnulli tenent inter quos est *Ignes Inst. h. t. moti L. 1. §. 6. quarum rerum ac non detur. Et L. pen. ff. de furt.* Optimè *Covar. de matr. p. 2. C. 3. N. 4. sentit cum Fach. 2do contro. C. 96.* distinguendo, & reconciliando has sibi contrarias opiniones, quòd si alia concurrant cum metu reverentiali v.g. importunæ persuasiones, vel si modesta contradictio non juvisset, tunc vera esset affirmantium, si autem præter metum reverentialem similia non concurrant, vel ab his præscindatur, tunc Negativa opinio obtineret, quod & nos sentimus.

THESIS IX.

Porrò matrimonium dividitur in legitimum, ratum, & consummatum (a) requisita ad hoc sunt, ut sint puberes contrahentes (b) Jus civile definit pubertatem in maribus 14. annos, in fæminis duodecim (c) canones verò pubertatem ex habitu corporis metiuntur, attendendo potentiam generandi. (d)

(a) *Sanchez L. 2. Disp. 1. N. 9.* Primum est inter infideles. Secundum cum Sponsalibus de præsentì idem est, quod ex primava Dei Institutione *Genes. 1. vers. 28.* coram Parocho, qui & illis benedicit, & duobus testibus contrahitur. Tertium ut dum interveniente copula duo fiunt unum in carne *C. 5.*

de frigid. & malef. Ita D.D. passim explicant, & dividunt.
(b) Prin. Inst. hoc tit. C. 3. de despon. impub. Covar. p. 3. de
matrim. C. 5. (c) pr. Inst quib. mod. tutel. finit. L. 4. ff. h. tit. Cap.
fin. de eod. Gutierrez in auth. Sacram. pub. 4. C. si adversus vend.
non observato quod vult Arist. L. 7. Polit. ut nimirum masc.
36, & fœmina 18. annorum sit. (d) C. 3. & 8. de desp. impub.

QUÆSTIO XI.

An verum sit matrimonium absque copula?

Affirm.

Cum consensus non concubitus faciat matrimonium C. 1.
caus. 27. q. 2dâ, nam copula carnalis, uti in emptione so-
lutio venit in consequentiam quæ autem in consequentiam ve-
niunt à jure non curantur. Optimè probat can. 3. causa 27.
q. 2. ubi inter Beatam Virginem, & S. Josephum verum fuit
matrimoniû, in hoc matrimonio copulam abfuisse omnes Ca-
tholicæ religionis credunt, quamvis B. Virgo Virginitatem suam
Deo in corde vovit, committendo se Divinae dispositioni, consensit
quidem in copulam, non eam appetendo, sed se Divinae dispositioni in
utroque subiciendo. Hæc sunt formalia cit. cano. causa. 27.

QUÆSTIO XII.

An dolus matrimonium vitiet?

Omnium optima circa hanc quæstionem distinguentium
sententia est, inter dolum dantem causam contractui &
incidentem. Primus vitiat contractum matrimonialem, quod
sic probatur: dolus qua talis omnes contractus bonæ fidei
vitiat, ita ut ipso jure nulli sint L. 7. ff. de dolo ubi gloss Barth. &
alii eod. tit. L. 3. §. ult. ff. pro socio: sed matrimonium est con-
tractus L. fin. C. de repud. bonæ fidei Arg L. 5. ff. de act. rer.
amot L. 1. ff. de rit. Nupt. ergo dolus dans causam matrimo-
nio, illud vitiat. Confir. dolus dans causam contractui tollit
voluntarium, nam Dolus ut sic est, quo posito contractus
non

non fuisset celebratus. Hoc præmissis sic argumentor ubi tollitur voluntas tollitur consensus, sed ubi tollitur consensus, nullum est matrimonium, ergo ubi tollitur voluntas nullum est matrimonium, sed ubi adest dolus dans causam contractui tollitur voluntas, ergo nullum est matrimonium. Item nemini dolus patrocinari debet, aut lucro esse *C. s. de empt. & vendit. C. 2. de dol.* Urgeo; metus (ut in priori thes. litt. d. probavi) cadens in constantem virum reddit matrimonium ipso jure nullum, non obstante quòd coacta voluntas, etiam sit voluntas, & sic voluntarium non simpliciter per metum aufertur *L. 21. §. 5. ff. quod. met. caus.* ergo multò magis dolus reddet matrimonium nullum.

T H E S I S X.

Item requiritur ut contrahentes sint cives Romani (a) unde Peregrini & servi à nuptiis repelluntur (b) coëant juxta leges (c) contrahentes mutuò consentiant (d) ad hoc ut legitimum sit, præcedat parentum consensus (e) senium non impedit nuptias contrahere. (f)

(a) Sive patresfamil. sive filii fam. *pe Inst. b. t. Mantz. eod. N. 2.* (b) *cit. Mantz. Schneide. Wesen. in parat. N. 4. ff. de rit. nupt. Hunnius vol. 2. thes. 4. quest. 38.* Nuptiarum enim nomen dignitatis est, ad quam servi inhabiles sunt, ac inter illos tantum contubernium est *L. 3. C. de incest. Nupt. Harp. Jul. Paccius. Zoës N. 9. ff. hic* (c) *cit. Wesenb. Schneid. Inst. hic* (e) *pe. Inst. L. 2. 18. ff. L. 12. C. de Nupt* (f) ablata lege Popiæ Poppæ quæ prohibebat viros sexagenarios, & feminas quinquagenarias nubere, quod *p. L. 27. C. de Nuptiis* sublatum est *Mantz. Inst. hic*, si autem ita decrepitæ forent ætatis ut nullus

omnino finis possit obtineri, Lex illa Popia Poppæa adhuc posset obtinere. Ita Barbo. ad L. 10. p. 1. N. 94. sol. matr.

QUÆSTIO XIII.

An parens possit filium exheredare ob id, quod sine illius consensu nupserit? Neg.

ITa sentit Engl de desponsat impub. N. 7. ratio à doctoribus communiter assignatur, quia hæc causa non continetur in *Novell. 115. C. 3. juxta versus*, qui in omnibus passim authoribus videndi sunt *Fach. Contrav. L. 3. C. 44. Covar. in epith. de sponsal. part. 2. C. 3. §. 89. N. 5. Hostien. C. 1. de sponsal.*

QUÆSTIO XIV.

An econtra pater filiam possit exheredare, quæ in corpus suum peccavit?

Res distinctione opus habet, vel enim illa viginti quinque jam annorum est, & eam pater viro elocare neglexit, aut noluit, vel minorennis est; Si primum eam exheredare non potest, benè namque Egnatius antiquus Theologus dicit: *culpandus est pater, qui filia tumida jam virginitate de marito non prospicit, & idem: virgo matura ne aniles rugas expectet, quæ patrem, ut viro locetur, tacitè rogat, juxta illud claud.*

*Nubilis interea matura virginis atas
Urgebat patrias suspensio principe curas.*

THESIS XI.

Non autem nobis omnes uxores ducere licet (a) ob impedimenta hæc & nunc exponenda (b) quorum alia sunt impedientia, alia dirimentia (c) impedimenta iterùm alia sunt sine, alia cum delicto. (d)

(a) *Inst. §. 1. h. t. ne homines instar bestiarum promiscuè coeant Mantz. Inst. h. t. Ludwell. hic §. 1. (b) Vall. §. 1. e. N. 1. Zoës ✕ h. t. Engel. eod. Sanchez. Lib. 7. de Sponsl. (c) dirimentia his versibus continentur.*

*Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultûs disparitas, vis, ordo, ligamen, bonestas,
Si sis affinis, si fortè coire nequibis.
Hæc socianda vetant conjugia, facta retractant.*

Et ex concil. Trident.

*Si Parochi, & duplicis desit presentia testis,
Raptaque sit mulier, nec parti reddita tuta.*

(d) Sinedelicto his complectuntur.

*Ecclesia vetitum, nec non tempus feriatum.
Atque Catechismus, sponsalia, jungito votum.*

Cum delicto.

*Inseptus, raptus, Sponsata mors mulieris,
Susceptus propria Sobolis, mors presbyteralis,
Vel si paniteat solenniter, aut monialem
Accipiat, prohibent hæc conjugium sociandum.*

De his disertè tractat Sanchez L. 7. & nos de aliquibus hæc.

QUÆSTIO. XV.

An per consuetudinem possit derogari impedimentis dirimentibus, si ritè præscripta sit?

Judicio rem distingendam esse inter dirimentia juris naturalis & divini, ac inter Ecclesiastica. 1. non posse derogari notorii juris est, 2. potest canonicè inhabilis, reddi per consuetudinem habilis, *Arg. C. fine de Cosuet.* ubi legi ad derogandum habet vires consuetudo. Ergo lex statuens ea impedimenta dirimentia merè humana potest ab & derogari per consuetudinem, & cum lex naturalis positiva *in cit. cap* excepta sit, firmat exceptio regulam. Intelligimus autem hoc fieri posse per rationabilem, & legitimè præscriptam.

QUÆ-

An inter raptorem, & raptam consistat matrimonium?

R. contra Justinia in *L. un. C. de rapto virg.* Statutum est in *C. ult. de raptor.* Et hoc jus sequitur, attamen moderatione servata *Conc. Trid. Sess. 24. C. 6. de reform. matr.* ubi decernit inter raptorem, & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse matrimonium consistere. Et si hæc ab illo separata, in loco tuto, ac libero constituta illum in virum habere consenserit, eam in uxorem raptor habeat. Nihilominus tamen raptor ipse, & omnes illi, qui consilium, seu opem dederunt ipso jure excommunicati, ac perpetuò infames, omniumque dignitatum incapaces sint: Et si clerici fuerint de proprio gradu decendant. Tenetur insuper raptor raptam, sive eam duxerit, sive non decenter arbitrio judicis dotare.

THESIS XII.

ERror autem alius est personæ (a) alius conditionis (b) alius qualitatis (c) alius fortunæ (d) hi errores alii sunt antecedentes, alii concomitantes (e) Ignorantia simplex non est id, quod error (f) primus & secundus vitiat, non autem tertius & quartus. (g)

(a) Ut si quis putat se contrahere cum Bertha, & contrahit cum Sempronia (b) si quis putetur liber & servilis conditionis est (c) credit v. g. quis se accepturum nobilem, & est plebeia (d) existimans esse divitem, & tamen pauper est (e) *Vallen. de servil. cognat. N. 1.* (f) nisi admixtum habeat errorem, nunquam enim contingit error personæ absque aliqua personæ notitia, vel ex visu, aut saltem auditu, &

fama arg. L. 41. §. un. ff. de contrahen. empt. Item h. 77. eod.
(g) error enim personæ libertatem, & consensum tollit L. 15.
ff. de jurisdic. L. 9. Cod. de juris & facti ignorant. per 3. & 4.
non aufertur voluntarium Sanchez L. 7. Disput. 18. N. 18. Vall.
¶ de coniug. serv.

QUÆSTIO XVII.

*An valida sit dispensatio, si quis eam impetra-
vit allegando falsam causam, vel tacendo verita-
tem?*

Resp. vel falsitas expressa, aut veritas occultata est causa fi-
nalis, dispensationis, aut impulsiva; finalis tunc est, quan-
do ea non existente Papa non dispensasset, vel saltem non eo
motivo, quo dispensavit, sed magis restrictè. Si hoc, talis dispen-
satio nulla erit, omnia enim rescripta tacitam habent hanc con-
ditionem, si preces veritate nitantur C. 2. §. de rescript. Si au-
tem veritas occulta, vel falsitas expressa tantum impulit, tunc
valebit dispensatio Sanch. L. 8. Disp. 21.

T H E S I S XIII.

Cognatio alia est Spiritualis, alia naturalis, alia
legalis (a) Prima est vinculum seu conjunctio
nascens ex constitutione ecclesiæ, inter aliquos ex
baptismi, & confirmationis collatione, & recipien-
tis hæc Sacramenta susceptione (b) Secunda est
vinculum seu cohærentia personarum ex eodem
stipite, seu sanguine propinquorum descendenti-
um (c) legalis est proximitas per adoptionem ali-
cujus proveniens (d)

(a) De prima §. in tit. 11. L. 4. de secunda in 14. de
tertia in tit. 12. cit. libri agitur (b) Cap. ult. in 6. h. t. Engl. eod.

Vall. N. 4. de cognat. Spirit. (c) cit. Vall. N. 1. eod. (d) Sanchez. de legali Engl. & Vall. eod. adoptio autem definitur Legitima liberi hominis in filij locum assumptio L. 2. 4. C. de adopt. Pomeresh. Inst. eod.

QUÆSTIO XVIII.

An cognationi legali, seu adoptioni ea sit vis, ut adoptatus Plebejus à Nobili consequatur Nobilitatem?

Tanta est inter authores circa hanc quæstionem disceptatio, ut an affirmativa, an Negativa probabilior sit, multi hæcant. Nos negativæ utpote communiori hæc subscribimus argumenta: Primò omnis nobilitas est privilegium, hoc non prodest alijs, quàm quibus est concessum *L. 14. 15. ff. de legib.* Secundò desumimus argumentum *ex L. 23. ff. de adopt.* ubi adoptio non jus Sanguinis, seu nobilitatis adfert, sed tantùm jus agnationis, vi cujus in patriam transit potestatem, si non extraneo datus est in adoptionem. Tertiò esto feudum sit concessum Sempronio, & ejus descendentibus, hæc tamen concessio nullatenus ad adoptivos extendi potest *C. 1. §. adopt. Si de feud defunc. conten:* quia nimirum dominus concedens, si voluisset adoptivis benefacere, illud procul dubio expressisset, cum itaque omiserit, Legitimus tantùm filius vasalli jure à feudo excluditur, ergo etiam cum princeps hoc in passu nullam fecit mentionem de consequenda nobilitate, illam adoptivus non assequetur. Nam nobilitas, vel à natura, vel à principe conceditur, hic autem neutrum intervenit, ergo stat adhuc, quòd adoptio non tribuat nobilitatem.

QUÆSTIO XIX.

An quarta à Divo Pio introducta sit omnium bonorum?

REsp. contra *Zoës N. 11. ff. de adopt. cum Hunnio Inst. de causis patr. post. quæst. 34.* esse omnium bonorum, ratio conclu-

clusionis est primò ex §. 3. *Inst. de adopt. L. finl. ff. quod in fraud. patrono*: qui expressè dicunt, quòd ex constitutione D. Pij filijs arrogatis debeatur quarta, quæ fuit tempore mortis, sed quarta, quæ fuit tempore mortis est omnium bonorum, ergo illis quarta omnium bonorum debetur. Accedit *L. 2. C. L. 22 §. 1. ff. de adopt. L. 8. §. 15. ff. de inoff. testam. Item L. 1. §. 2. 1. ff. de coll.* Secundò ubi volunt contrarium Sentientes, quòd, cum filij naturales & legitimi debeant esse contenti cum quarta quartæ, etiam arrogatus cum hac acquiescere debet, in contrarium optimè firmatur cum disparitatis ratione: bona enim arrogati, si pubes moriatur, arrogatori cedunt, Item ex arrogati bonis commoda, & lucra percepit, ideoque cum senserit, & sentire potuisset commodum, non debet gravari eidem omnium bonorum quartam relinquere, quæ ratio in naturali omnino cessat.

T H E S I S X I V.

COgnatio generaliter sumpta dividitur in agnationem, & cognationem (a) Unde agnati sunt, qui ex eodem Sanguine per virilem sexum descendunt (b) cognati verò, qui ex eodem Sanguine per lineam fæmineam veniunt (c) Hæc differentia quoad Successiones ab Imperat. Justiniano sublata est (d) cognati autem alij sunt ascendentes, alij descendentes (e) alij denuò collaterales (f)

(a) §. 1. *Inst. de leg. agnat. tut. §. 2. Inst. de leg. agnat. success. L. 10. §. 1. & 2. ff. de grad. Pomaresb. Inst. cit.* (b) d. §. 2. *Inst. Vall. §. de consang.* (c) d. *L. 10. §. 2. ff. & d. §. 2. Schneid. hic* (d) *Nov. 116. Cap. 4.* (e) ascendentes, qui nos genuerunt, descendentes, qui ex nobis nati sunt *Zoës N. 3. ff. de grad. Mantz. hic* (f) id est qui ex latere nobis conjuncti sunt,

qui neque nos genuerunt, neque ex nobis geniti sunt, sed communem nobiscum sanguinem traxerunt *Zoës* ¶ & ff. de grad.

QUÆSTIO XX.

An matrimonium sit de præcepto omnes omnino obligans?

Affirmativam tenent Augustanæ religioni adhaerentes ex eo, cum sit juris naturalis, quod neque pro parte mutari posse patet *ex Inst. de jure. Nat. gent. & civil. Zoës ff. de just. & jur.* Sic etiam votum castitatis laboriosè insectantur. Nos verò avitæ, atque orthodoxæ fidei dogmatibus imbuti negativam tenemus: Nam olim ante genus humanum sufficienter propagatum singula generum obligavit ad genus humanum conservandum, & ampliandum, postea hoc desijt, & genera singulorum tantùm obligare incepit, id est communitatem seu remp. ut per aliquos ei præcepto satisfiat. *Matth. 19. C. ubi dominus laudat eos, qui se castraverunt propter regnum caelorum. Paul. 1. ad corinth. 7. ait. benè facere eos, qui virginem suam matrimonio jungit, meliùs autem, qui non jungit. Ita Sanchez. L. 2. D. 3. N. 3. Zoës N. 28. ff. de just. & jur.*

QUÆSTIO XXI.

Si omnes perirent præter monachos, an præceptum matrimonij eos obligaret?

Putant aliqui eos non teneri ex eo, quia finis mundi videtur adesse: R. tamen cum *Soto* affirmativè, quia, cum præceptum matrimonij naturale sit, urgente necessitate obligabit singulos, nisi fortè extaret revellatio finis mundi, & adventus Messiaë. Sic si principis cujusdam filius monasterium ingrediatur, posteaque deficientibus alijs ex familia, hæc eliminari posset, ipse cum Pontificis dispensatione ad bonum reipub. posset matrimonium contrahere. *Sanchez. L. 2. Disp. 3.*

T H E S I S X V.

Effectus ergo matrimonij sunt, quòd ex justis Nuptijs legitimi nascantur filij (a) atque in nostram constituentur potestatem (b) naturales tantùm autem per subsequens legitimantur (c) Legitimantur itidem per rescriptum Principis, & per oblationem curiæ (d) mulier mariti dignitatis, & nobilitatis fit particeps, sequiturque forum mariti (e)

(a) *Cap. 7. & 11. ¶ qui fil. sint legit. § penult. Inst. de Nupt.* (b) *L. 3. ff. de his, qui sui & c.* (c) *C. 1. & 6. ¶ d s Vall. ¶ eod. Zoës, N. 4. ff. de concub.* (d) *¶. ult. Inst. de Nupt. Zoës d. N. 4. & 16. Nov. 74. ¶. si quis sane.* Est autem legitimatio legis actio, qua illi, qui naturales tantùm sunt, patri suo legitimi efficiuntur. *Idem Zoës cit.* (e) *L. exigere 65. ff. de jud. L. mulieres C. de dignitatib: Zoës N. 11. ff. de rit. nup.*

QUÆSTIO XXII.

Locumne habeat legitimatio per subsequens matrimonium, si tempore conceptionis femina non potuerit esse uxor? R. Neg.

Contra *Fach. 3. cont. C. 50. Molin de I. & I. Disp. 172. N. 4. cum Suarez. De censur. Disp. 50. Sect. 1. N. 3. Laym L. 5. Theolog. moral. tract. 10. par. 3. C. 5. N. 2. Pirrhing. L. 4. qui filij sint legit. ¶. 5. N. 34. & alijs*, nam ut locum habeat legitimatio per subsequens matrimonium, debet partus ex tali femina conceptus fuisse, cum qua potuit esse legitima consuetudo. *¶. fin. Inst. de Nupt. L. 11. C. de Natur. lib. Nov. 89. Cap. 8.* Sed cum adultera legitimam consuetudinem esse, nemo dicet, ergo conceptus ex adultera legitimari nequit per matrimonium. Conf. ut procedat legitimatio duci debet talis fæ-

mina quæ fuit ante concubina *L. s. eod. de natur. lib.* Sed fæmina adultera non fuit, nec esse potuit concubina, ergo si ducatur adultera, non procedit legitimatio, facit pro nostra *Cap. 6. ❖ qui fil. sint leg.* ubi de prole adulterina dicitur esse spuriam, quæ non legitimatur *arg. 2. pen. Inst. de nupt.*

QUÆSTIO XXIII.

Requiriturne ad legitimationem per subsequens matrimonium liberorum consensus tam jure Can. quàm civili?

R Esp. tam de jure civili *N. 89. Cap. 11. ubi Justinian.* Generaliter autem in omnibus, qui per prædictos modos deducuntur ad legitimum jus, tunc hoc volumus obtinere, dum & filij hoc ratum habuerint. Nam si solvere jus patriæ potestatis invitis filiis non permissum est patribus, multò magis in potestatem redigere invitum filium & nolentem sive per oblationem curiæ, sive per instrumentorum celebrationem, sive per aliam quamcunque machinationem: quàm canonico requiri, quia jus canonicum hac in parte non potuit derogare civili, cum in ordine ad successionem legitimatio, & effectus alios jure civili introductos est negotium politicum, atque reformationi Pontificiæ non obnoxium, ergo si ad legitimationem consensus requiratur liberorum jure civili, etiam canonico. Neque S. S. canones frontis sunt tam perfrictæ, ut leges civiles sequi alto supercilio dedignentur *Cap. 1. de nov. oper. nunt.*

THESIS XVI.

R Equiritur itaque ad legitimationem per rescriptum Principis, ut diximus, consensus (a) Secundò videtur desiderari parens nullos habeat alios liberos (b) Tertiò voluntas patris offerentis eos

Principi (c) Quartò ut quidam credunt, citationem proximorum cognatorum requiritur (d) Quintò nonnulli causæ cognitionem necessariam opinantur (e)

(a) *D. N. 89. C. 11.* propterea, quòd non debeant jure suo privari (b) *Nov. 74. C. 1. ne justis liberis existentibus per legitimationem præjudicium nascatur* : Princeps tamen non impeditur etiam justis liberis existentibus, naturalibus legitimorum jura tribuere, cum notorium sit ex causa posse cuidam jus suum auferre (c) *d. Nov. 89. C. 10.* licet in ultimo mortis articulo constitutus esset (d) qua tamen non videtur opus esse, cum adoptio etiam iis invitis, & contradicentibus procedat. *Bart. in L. Gallus §. & quid si N. 13. Jason ibid. N. 130.* etiam legitimatio utpote favorabilior procedet (e) omisâ tamen, legitimatio nihilominus procedit, cum principi non sit de facto inquirendum.

QUÆSTIO XXIV.

Sitne legitimatus in uno territorio, etiam in alio agnoscendus pro legitimo?

TRactant hanc quæstionem *Fach. 3. contr. C. 38. Bacchov. ad ff. N. 4. delegi. R.* distinguendum esse, an legitimaverit princeps subditum alienum, an verò proprium. Si alienum, tunc licet legitimatus consequatur jura legitimorum in territorio legitimantis, non tamē in territorio principis proprii, nam princeps in alium auctoritatem nullam obtinet: Nec par in parem habet jurisdictionem, adeoque obstringere unus alterum nequit, ut in ordine ad successionem subditum illegitimū agnoscat pro legitimo. Si proprium legitimavit, videndum est, sintne jura legitimationis in utroque territorio æqualia, an e contra. Si primum legitimatus etiam in altero agnoscendus est pro legitimo. Si 2. non est agnoscendus quia si legibus utriusque ter-

ritorii V.G. ad successionem legitimatus admittatur, & Princeps unus subditum proprium legitimet, non tam adstringit principem alterum, ut pro legitimo eundem agnoscat, quam ponit conditionem, sub qua liberi illegitimi in utroque territorio ad successionem admittuntur. Ast si in uno territorio legitimationi authoritas nulla constet, efficere non potest princeps alter, ut constat, par enim in parem non habet imperium.

QUÆSTIO XXV.

An concubinatus de jure canonico sit admissus?

Rationem dubitandi faciunt duo textus in jure canon. re-
peribiles id omnino affirmantes, ut videre est in *textu*
can. 4. & 5. dist. 34. qui etiam Evangelicæ religionis asse-
clas ad id affirmandum commovent: quibus tamen nihil, aut
parùm obstantibus Negativam amplectimur, pro nobis faciunt
C. 6. Dist. 34. can. meretrices causa 32. q. 4. conjunctio enim
qualiscunque extra matrimonium fovet peccatum mortale,
eoque gravius quo longiori tempore durat *Zoës N. 2. ff. de*
concubinis.

THESIS XVII.

DE JURE DOTIUM.

DOs est pecunia, quæ ab uxore, vel ab alio
ejus nomine pro sustinendis matrimonii one-
ribus marito datur, remittiturve (a) alia est profe-
ctitia, alia adventitia (b) profectitia est, quæ à
patre, ejusque rebus proficiscitur (c) adventitia,
quæ à quovis alio, vel ex ipsis mulieris bonis da-
ta est (d) constituitur ante vel post nuptias (e) pa-
ter

ter filiam dotare cogitur (f) nisi in corpus pec-
cârit. (g)

(a) Ita colligitur ex L. 20. & passim C. de jure dot.
Vall. § de donat inter vir. Zoes. N. 1. ff. h. t. (b) L. 5. ff. hie
L. 6. C. eod. cit. Zoes. N. 4. (c) d. L. 5. ff. (d) L. 5. §. 6. ff. eod.
(e) ante constituta hanc habet conditionem, si nuptiæ sequan-
tur, hujus promissionis effectus est, ut licet nudum tantum pa-
ctum interveniat, ex ea agi possit L. 6. C. de dot. promiss. ita po-
stulante dotis favore (f) L. fin. C. d. tit. L. 19. ff. de rit. nupt.
paternum enim officium est dotare filias L. 7. C. de dot. promiss.
(g) Nov. 118. C. 3. Trent. Thef. 2. Litt. F. ff. de jur. dot.

QUÆSTIO XXVI.

An pater emancipatam dotare teneatur?

Negat corras: ad L. 19. ff. de rit. nupt. pro quo textus L. 44.
ff. h. t. & tamen cum veriori etiam hanc dotandam esse,
ut habet L. fin. C. de dot. promiss. in cujus principio agitur de
constitutis in patria potestate, & emancipatis dotandis, regu-
laque generalis ibi est: Neque enim leges incognita sunt, quibus
cautum est, omnino paternum esse officium dotem, vel ante nup-
tias donationem pro sua dare progenie. quod etiam de eman-
cipata debet intelligi L. 5. §. 11. ff. de jur. dot. facit etiam
quòd dotes ad jus gentium pertineant L. 8. ff. de cap. minut.
Item quòd onus dotandi trahat originem ex affectu naturali,
cui actus à Jure civili inventus, ut est emancipatio, non potest
derogare. Arg. §. 11. Inst. de jur. nat. gent. & civ.

QUÆSTIO XXVII.

An pater filiam divitem dotare teneatur?

Affirm.

Ita me docent Barb. Gail. 2. observ. C. 95. N. 4. Nam ea, quæ
sunt introducta in favorem alicujus, non debent in ejus odium
detorqueri L. quod favore C. de legib. sed dos est introducta in

favorem filia. Secundò generaliter, & indistinctè in *L. fin. C. de dot. promiss.* traditur, patris esse officium dotare filias *L. 19. ff. de rit. Nupt.* Accedit, dum adversarii volunt, quod dos locò alimentorum cedat, dives autem aliunde habet alimenta: nam *R.* non utriusque par ratio est, cum alimenta non debeantur nisi ad usum necessarium, qui cessat, si aliunde de alimentis filia consultum sit: Dos verò datur, ut filia de optimo provideatur marito. Malè namque argumentamur ab alimentis ad dotes *Gail. cit. N. 14. Hunn. ad Treut. Thes. 2. Lit. C. de jur. dot. Bronchorst Cent. 2. ass. 24.*

THESIS XIX.

Non tenetur quoque pater dotare filiam hæreticam (a) nec turpiter viventem (b) nec indigno marito ante annum 25. nubentem (c) non naturalem tantùm (d) non spuriam (e) quòd frater Sororem mediis destitututam dotare teneatur (f) admittimus.

(a) *L. 19. C. de heret. Nov. 115. C. 3. §. 14. de Just.* describit Imperat: eos esse, qui leviter à iudicio Catholice Religionis tramite detecti fuerint deviare (quod *Treutl in the. 2. Litt. E. h. t.* malè suæ religioni applicat mutandoly *Catholica in Christiana*) *L. 2. §. un. C. de heret. Nov. 109. in fine.* (b) *L. 19. C. de inoff. test. N. 115. C. 3. §.* ubi malè *Bacch. in thes. 2. Litt. f.* *Treutlerum* culpat thesim hanc non rectè positam. Cum formalia *Nov. citata* id ipsum indicent (c) *auth. sed si post C. de inoff. test. Gail. 2. observ. 95. N. 10.* idque humanius est (d) Ita *Baldii in L. fin. C. d. dot. promiss. L. 8. C. de natur. lib.* (e) *Gail. 2. obs. 88. & ita communiter D. D. Zoes N. 6. ff. h. t.* (f) *L. 13. §. fin. ff. de administ. tut. Duaren. hic C. 3. Wesenb. parat. N. 3. Jason in L. 1. N. 29. ff. sol. matr. Zoes N. 16. h. t.*

Si frater cum sorore habeat bona communia, eamque dotet, an de sororis portione, vel de sua dotem ipsi constituere censeatur?

R Esp. de bonis Sororis: in dubio enim nemo donare præsumitur *L. 25. §. 1. cum gloss. litt. n. ff. de præsumpt.* Secundò parens bonorum filii administrator, aliquid filii nomine erogans, censeatur potius facere ex bonis filii, quàm suis *L. fin. ff. de pet. hered.* ergo à potiori de fratre hoc in casu dicendum, qui non tam affectus est erga sororem, ut pater erga filiam, nullus enim amor vincit paternum *L. penul. C. de curat. furios.*

THESES XIX.

D Ari porrò res omnes in dotem possunt, quæ in commercio sunt, imò etiam incorporales (a) æstimatæ, & inæstimatæ (b) in determinatè promissæ (c) à muliere in definitæ promissæ veriùs credimus peti non posse (d) res alienas negamus pro dote posse constitui (e) In dote constituenda læso succurritur (f) fidejussor ob promissam mulieri dotem tenetur. (g)

(a) *L. 7. §. 2. & 3. L. 54. 66. 78. ff. h. t. unde & creditum in dotem dabitur, quo in casu maritus debitor, cui in dotem creditum est constitutum, liberatur ab usuris solvendis L. 77. ff. hic* (b) *L. 52. ff. eod. L. 31. §. 2 C. h. t. Duar. in L. 60. §. 3. sol. matr. Zoës N. 18. ff. de jur. dot.* (c) *L. 3. C. de dot. prom. ubi boni viri arbitrium videtur insertum esse stipulationi Zoës ff. h. t. N. 3.* (d) propter incertitudinem, quæ vitiat *L. 2. C. de dot. prom.* mulier enim indotata esse potest, & nubere, ac dando rem vilissimam liberatur *Duar. 1. Disp. 16. C. (b) L. 34. 67. ff.*

hic L. 13. eod. (hic Baccho, ad Treut. *Thes.* 4. *Lit.* C. eundem Treut. culpam contendit de thesi malè posita) *Zoes cit.* N. 18. hæ enim possunt vindicari. Si tamen usucaptæ sint, cum cessent esse alienæ, dotales fiunt, quæ usucapiendi conditio etiam cum dotetransfertur (f) & quidem minoribus ex L. 1. C. *de advers. dot.* L. 9. §. 1. ff. *de mino.* reliquis ex æquo & bono L. 6. ff. *hic Zoes* N. 18. ff. *h. t.* (g) L. 55. hic L. 60. §. 1. ff. *mand.* æqualitatem donationis propter nuptias, & dotis hodie rarò servari testatur, *Gail.* 2. *obs.* 78. N. 2.

QUÆSTIO XXIX.

An filius matrem inopem ad secunda vota transeuntem dotare teneatur?

R Esp. Neg. Idque ex eo, cum iniquum sit ad illationem injuriæ aliquem cogi quidpiam conferre L. 7. C. *de testib.* sed mater denuo nubens filiis infert injuriam *Nov.* 17. C. 1. §. 2. ergo non tenetur filius matrem ad secunda vota convolantem dotare. Graviter enim patrem offenderet eam dotando, cujus anima secundis viduæ nuptiis contristatur *Numeri* 22. accedit, quòd filius non teneatur ei nuptialia munera mittere, ergo nec eam dotare L. 13. §. *fin.* ff. *de adminst. tut* L. 1. §. *praterea* ff. *de tut.*

THESIS XX.

Constituitur itaque dos inter vivos, vel inter mortuos ultima voluntate (a) idque variis modis (b) dos autem sine nuptiis esse non potest (c) benè verò nuptiæ sine dote. (d)

(a) *Ut in casu* L. 48. §. 1. ff. *h. t.* L. 71. §. 3. *de cond. & demonstr.* L. 20. 76. *hic*, idque tacitè vel expressè (b) ut traditione L. 48. ff. *hic*. cessione *Ulp. infrag tit.* 19 §. 19. acceptilatione L. 43. §. 1. *hoc tit.* debiti remissione L. 58. §. 1. L. 59. *edo-*

cod. eer. (c) & ita ad substantiam matrimonii dos non pertinet L. 20. C. de donat. ante nupt. adeoque mulier ob dotem non præstitam expelli, aut repudiari nequit. L. ult. C. de repud. (d) Wesenb. parat. hic N. 6. Covar. 1. var. resol. 7. N. 2. Gail. 2. observ. 89. N. 2.

QUÆSTIO XXX.

An maritus sit verè dotis dominus constante matrimonio?

Resp. Verum & naturale dominium manet penes mulierem *L. quamvis 75. ff. h. t. ubi res dotales naturaliter manent apud uxorem juris verò subtilitate transit dominium ad maritum, quod latè habet Zasius 2. sing. intell. C. 5. accedit quòd thesaurus in fundo dotali inventus pro dimidio marito, pro dimidio uxori cedat, quod dici non posset, si vel maritus, aut uxor perfectum in dote haberet dominium L. 7. §. 13. ff. solm. matrim. qua de re plura apud Hunn. ad Treut. vol, 2. Disp. 7. Thes. 6. Martin. ad L. 30. C. h.*

QUÆSTIO XXXI.

An dos sit jus universale? Affir.

Cum Zoës. N. 1. ff. de jur. dot. contra Bacchov. ad Treut. vol. 2. Disp. 7. thes. 1. Litt. B. fundamenta nostræ conclusionis sint hæc primò *L. 1. §. 4. ff. de dot. præleg ubi sed ad universitatem erit referendum. Secundò recipit augmentum, & decrementum, sed quæ augmentum, & decrementum recipiunt sunt omnino jura universalialia, ut patet in hæreditate, peculio &c. L. 31. §. fin. ff. Sol. matrim. L. etiam cod. de jur. dot. L. 62. ff. de reg. Jur. L. 40. ff. de pecul. ergo verum erit dicere: quòd dos sit jus universale. Et hæc est communior quam tenet Barth. in rubr. sol. matrim. N. 17. Fachineus. 10. contr. hic Menoch. Zoës. Cit. &c.*

THESES XXI.

DOs autem varia habet privilegia primo quòd immobilis nequeat à marito alienari (a) unde si v. g. fundus alienatus fuerit, uxor Salvam habet rei vindicationem (b) res autem immobilis æstimata tamen, rectè alienatur (c) secundò quòd marito ad inopiam vergente hæc exigì possit (d) tertio habet exercitium tacitæ hypothecæ, (e)

(a) Id est invita muliere, immo quandoque licet assensum daret, non potest alienari *pr. Inst. quib. alien. lic. L. un. §. Et cum C. de rei. ux. act.* propter fragile fæminarum iudicium multis suppositum captionibus Berlich. *ff. h. t.* (b) *L. in rebus 30. C. de jur. dot.* (c) tunc enim tenetur maritus uxori ad pretium, nisi sibi servasset electionem, nam tum non erit locus alienationi *L. 1. C. h. t. Zoës N. 2. ff. de fund. dotali* (d) sive sua culpâ, sive casu inops efficiatur *Zoës. N. 2. 2. ff. de jur. dot. & hoc propter favorem dotis. Intelligimus autem illum inopem, qui ad dotis exactionem non est solvendo L. 29. C. h. t. L. 21. ff. eod.* (e) privilegiatâ, quo omnino mariti bona sibi habet obligata, & contra ejus creditores, tam ex cipiendo quàm agendo.

QUÆSTIO XXXII.

An mulier ratione hypothecæ suæ præferatur indistinctè omnibus creditoribus, etiam expressam, & anteriorem habentibus?

REsp. Cum Paucis, ast magnis cum rationibus affirmando: quarum prima est *in L. fin. §. 1. C. qui potiores pignore hab.* ubi generaliter contra omnes creditores anteriores Imperator dat mulieri prælationem, cujus generalitas absque textûs corruptione ad habentes tantum tacitam anteriorem non restringetur

getur : quod ridiculum esset, cum Imperator voluerit generaliter omnibus mulieribus succurrere ad factam querimoniam mulierum, adeoque propter generale hoc remedium tam de expressis, tam tacitis intelligendum est, ut pulchrè docet Bachov. ad Treut. *Vol. 2. Disp. 24. litt. 6.* Confirmatur per Nov. 97. ubi mulier præfertur creditori, qui pro ædium refectione dedit mutuatam, hic verò mutuans præfertur omnibus sive expressam tantum, sive expressam simulquè anteriorem habentibus *L. 5. ff. qui pot. in pig.* ergo ex ratione si vinco vincentem te, multò magis vinco te; mulier omnibus indistinctè præfertur. Ratio ulterior *in L. fin. cit.* quia si Imperator voluisset contrarium, æquum esset id exprimere, quod potuisse eum facere nemo negabit, ac facilè illa constitutio eludi posset. *Fach. contr. l. C. 32, Hunn. ad Treut. vol. 3. Disp. 24. Bronch. ass. 19. h. t.*

QUÆSTIO XXXIII.

An in repetitione dotis oporteat libellum generalem, vel specialem concipi.

COMMUNIOR est affirmantium, Nos cum Castr. Bald. salicet. *in L. ult. C. de sent. quæ sin. cert. quant.* Negativam tuemur, cui suffragatur regula generalis, quæ negat similem libellum esse admittendum, ubi non potest reus deliberare, an velit cedere, an verò contendere *L. 1. ff. de edendo* sed generaliter conceptus est talis, ex quo non potest cognosci id ipsum in dote dict. salic. ergo libellus generalis in dote non procedit.

THESIS XXII.

DE DIVORTIIS.

DIVORTIUM dicitur vel à diversitate mentium (a) vel quia conjuges in diversas abeunt partes (b) accipitur dupliciter primo prout dissolutionem

nem matrimonii quoad mensam & thorum, secundò prout importat dissolutionem vinculi (c) repudii denominatio latior est quàm divortii. (d)

(a) L. 2. ff. h. t. (b) d. L. 2. Sanchez L. 10. Disp. 1. vel ut alii dicunt à divortendo, seu divertendo Vall. ✕ h. t. N. 1. (c) 1. modus improprie divortium dicitur, secundus proprie Vall. cit. Sanchez hic (d) L. 191. ff. de verb. Sig. nam divortium tantum inter virum & faminam; repudium verò etiam inter sponsum & sponsam Zoës N. 1. ff. h. t.

QUÆSTIO XXXIV.

An matrimonium quoad vinculum etiam, dissolutionem patiatur?

OMnes fermè A catholici affirmativam propugnare contendunt acerrimè, saltem adulterium sufficientem divertendi causam fore. Nos Catholicæ religionis affectu auctore Deo, & Ecclesia id à fronte negamus, pro nostra faciunt can. 2. 3. cum sequentibus causa 32. quest. 7. Item textus Luc. 16. Marc. 10. 11. & 12. ubi qui dimittit uxorem suam, & aliam ducit, mœchatur. & hoc indistinctè, ut ex tex patet: Paul. 1. corint. vers. 10. iis, qui matrimonio juncti sunt, precipio non ego, sed dominus uxorem à viro non recedere, quòd si discessit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Ubi pessimè nonnulli hoc in passu id in muliere concedunt, negantes de marito, ut in quest. 36. probabimus. Contra quos conc. Trident. sess. 24. C. 7. ita fulminat si quis dixerit ecclesiam errare cum docet, & docuit juxta Evangelicam, & Apostolicam doctrinam propter adulterium, alterius conjugum matrimonium non posse dissolvi, anathema sit. Ita Sanchez L. X. D. 1. Engl. ✕ h. t. §. 2. accedit, quòd conjugium fidelium sit signum conjunctionis Christi cum ecclesia Eph. 5. atqui unio ista christi & ecclesiæ est indissolubilis, ergo & vinculum conjugale, quos enim Deus conjunxit homo non separet Matth. 19. vers. 6. Et si ut hæretici dicunt

pars etiam nocens ad secunda vota transire posset, sentiret ex suo delicto lucrum, ac commodum, quod, quomodo à J. C. aliquo admitti posset, non capio. Et in bene moratis beneque Institutis Rebusp. hoc neutiquam tollerandum est. Quare omnino dicendum, matrimonium quoad vinculum præter causas in *thesis 11. exegefi* positas indissolubile esse.

THESIS XXIII.

Certi porrò juris est matrimonium consummatum posse dissolvi, quoad mensam & thorum (a) 1. ob adulterium (b) 2. ob hæresim (c) 3. propter incitationem ad peccatum (d) 4. propter nimiam sævitiam (e) 5. propter ingressum religionis (f) 6. propter votum ultra maritum (g) & 7. ob morbum contagiosum. (h)

(a) *Tot. hoc tit. X. quod & per Trid. Sess. 24. C. 8. definitum est* (b) nam frangenti fidem fides frangatur eidem, quo nomine omnem illicitum coitum, etiam contra naturam intelligimus C. 6. X. de adult. Sanchez. L. X. h. t. (c) quia ut D. August. in C. idolatria, C. placuit causa 32. q. 5. hæresis est adulterium spirituale (d) C. 2. X. h. t. si C. vir X. de adult. rat. est in salutis æternæ discrimine, & quod sit contra bonum prolis (e) nimis enim durum foret obligationem matrimonii ad magnum corporis periculum extendere Engl §. 3. h. t. C. 1. X. ut lit. contest. (f) mutuo consensu factum, voyendo v. g. castitatem perpetuam Sanchez L. X. D. I. (g) ad liberandam terram sanctam, quod etiam invita muliere emitti, & adimpleri potest C. 9. §. in tanta X. vot. ex (h) Ita Sanchez, cit. Engl §. 3. X. h. t.

QUÆSTIO XXXV.

An tactus libidinosi sint sufficiens divortii causa? R. Neg.

Divortii enim fundamentum est carnis in alium divisio r. cor. 6. Sanchez L. X. D. 4. N. 4. quæ v. g. in oculis, amplexibus, non datur: ratio ulterior in L. consensu §. sine C. de repud. ubi inter repudii causas similes tactus non referuntur. Item poenæ infligendæ ultra casum expressum, non sunt extendendæ Nov. 2. C. 3. Menoch. de arbit. L. 2. Cent. 3. N. 276. cum igitur in jure solummodò concedatur divortium ob adulterium, extendendum non est ad tactus turpes, esset enim argumentari à majori ad minus, quod in poenalibus vel maximè claudicat.

QUÆSTIO XXXVI.

An in petitione divortii ratione adulterii sint in hoc utriusque conjuges pares? aff.

Contra Cajeta, in illud Matth. 19. qui dimiserit uxorem suam & ut videre est apud Sanchez L. X. D. 3. N. 1. ratio conclusionis est in D. Thoma 4. D. 35. quest. 11. ar. 4. quia fidei violatio quæ est ratio divortii reperitur in adulterio tam ex parte viri, ac feminae, & sic ob utrumque est concessum divortium, licet hoc matrimonio injuriam irroget. Ita hanc verissimam tenet Perez L. 8. ord. te. 2. L. 15. ad finem Barb. in rubr. ff. Sol. matr. p. 2. N. 13, & omnes ferme, quod & habetur in Caroli V. Halsb. Gerichts. Ordnung Art. 120.

T H E S I S Ultima.

Sunt autem quidam casus ubi divortium non conceditur 1. si uterque conjunx adulterium commisit (a) 2. si vir ipsemet uxorem suam prostituat (b) 3. si uxor, quæ probabiliter credit virum de-

decessisse, alii nubet, vel econtra (c) 4. si uxor vim passa fuerit (d) 5. si ea fraudulenter sub specie mariti cognita fuisset (e) 6. si ante baptismum conjux repudiata fuisset, conversa, non poterit converso consumationem objicere (f) & quando quis post cognitum adulterium rem cum adultera habuisset. (g)

(a) C. 4. $\times$ de adult. paria enim delicta mutua compensatione tolluntur L. 3. 9. ff. sol. matr. (b) C. 6. de eo qui cogn. (c) can. 1. causa 34. q. 1. L. uxor. C. de repud. Si autem supervenit scientia, maritum v. g. adhuc in vivis esse, uxor non reddere, minùs verò petere debitum potest, nam tunc verè fieret adulterium Hostiens. Monal. Enriquez C. significasti h. t. (d) tum enim vacat culpa adulterii C. 4. causa 32. quest. 5. L. 39. ff. ad L. Jul. de adult. (e) quia tunc bona fides uxorem excusat can. 6. causa 34. q. 2. quæ fides juramento doceri potest (f) gaudemus in fine $\times$ h. t. (g) Sanch. L. 10. D. 4. Vall. $\S$. 3. N. 2. $\times$ hic.

QUÆSTIO Ultima,

An sicut adultera amittit dotem, etiam amittat bona Paraphernalia?

Rationem dubitandi facit C. 4. $\times$ de donat. int. vir. ubi in hoc casu dos, & dotalitium viro adjudicatur, ly dotalitium autem authores interpretantur pro parapherna. Ita Gloss. in d. E. 4. Cov. 4. Decret 2. p. C. 1. $\S$. 6. N. 2. Jul. clar. L. 5. receptor $\S$. adulter N. 15. hac tamen ratione non obstante $\times$ cum Zoës N. 30. ff. ad L. Jul. de adulteriis Negativè, quia parapherna non dicitur dotalitium, nec in materia pœnali, qualis est hæc oportet verba extendere, & potiùs dicendum in vero sensu, quòd nomine dotalitii intelligatur donatio prop-

ter nuptias, quæ olim erat in usu, & appellabatur dos uxoris,
Illam enim dabat vir uxori Sanchez lib. 6. Disput. 1. Num. 1.
seu ut Zoës citato loco intelligitur nomine dotalitii id, quod
post mariti mortem lucratur ex bonis mariti, facit pro no-
stra opinione Nov. 117. C. 4. Abbas ad
dic. C. 4. N. penul.

O. A. M. D. B. V. M.
D. Jov. & Patriæ Glo. ac hon.

